

Ιλιάς: Η Κρίση των Αχαιών

Από την Πρεσβεία στον Αχιλλέα έως την Απάτη του Διός (Ραψωδίες Ι – Ξ)

Μια ανάλυση της δραματικής καμπής του Τρωικού Πολέμου, όπου η απουσία του Αχιλλέα οδηγεί τους Αχαιούς στο χείλος της καταστροφής.

Η Απελπισία του Αγαμέμνονα και η Αντίδραση του Στρατού

- **Η Πρόταση Φυγής:** Σε μια δύσκολη νύχτα, ο Αγαμέμνονας συγκαλεί «αγορά» και προτείνει την επιστροφή στην πατρίδα ως μόνη λύση.
- **Η Αντίσταση:** Ο Διομήδης εναντιώνεται σθεναρά, δηλώνοντας πως θα μείνει να πολεμήσει. Ο στρατός τον επιδοκιμάζει με αλαλαγμούς.
- **Η Παρέμβαση του Νέστορα:** Ο σοφός γέροντας αποδίδει την κρίση στην προσβολή του Αχιλλέα και προτείνει τον εξευμενισμό του.

Ο Αγαμέμνονας παραδέχεται το λάθος του («άτη») και προσφέρει πλούσια δώρα.

Η Πρεσβεία στον Αχιλλέα: Μια Ύστατη Προσπάθεια

Η Αποστολή: Οι τρεις απεσταλμένοι φτάνουν στα καράβια των Μυρμιδόνων.

- **Οδυσσέας:** Η φωνή της διπλωματίας και της λογικής.
- **Φοίνικας:** Ο παιδαγωγός, η συναισθηματική έκκληση.
- **Αίαντας:** Η φωνή του καθήκοντος και της στρατιωτικής τιμής.

Η Υποδοχή: Ο Αχιλλέας τους υποδέχεται φιλόξενα, τηρώντας τους κανόνες της ξενίας, και τους παραθέτει δείπνο.

Η Πρόταση: Ο Οδυσσέας μεταφέρει την πρόταση του Αγαμέμνονα: επιστροφή της Βρισηίδας και τεράστια υλικά ανταλλάγματα.

Η Μεγάλη Άρνηση και οι Δύο Κήρες

Η Επιλογή της Μοίρας: Ο Αχιλλέας αποκαλύπτει την προφητεία της μητέρας του (Θέτις). Έχει μπροστά του δύο δρόμους:

1. Να μείνει στην Τροία → Θάνατος, αλλά «κλέος άφθιτον» (αθάνατη δόξα).
2. Να επιστρέψει στη Φθία → Μακρά ζωή, αλλά χωρίς φήμη.

Η Απόφαση: Δηλώνει αποφασισμένος να φύγει. Η ζωή του αξίζει περισσότερο από τα δώρα του Αγαμέμνονα.

Ο Μύθος του Μελέαγρου: Ο Φοίνικας διηγείται την ιστορία του Μελέαγρου και των Λιτών (παρακλήσεων) για να τον προειδοποιήσει, αλλά μάταια.

Το Αποτέλεσμα: Η πρεσβεία επιστρέφει άπρακτη. Οι Αχαιοί πρέπει να πολεμήσουν χωρίς τον άριστο των Ελλήνων.

Ραψωδία Κ: Η Δολώνεια – Νυχτερινή Καταδρομή

Το Πολεμικό Συμβούλιο:

Αγαμέμνωνας και Μενέλαος, άγρυπνοι από την αγωνία, οργανώνουν νυχτερινή κατασκοπεία.

Οι Κατάσκοποι:

- Ελληνική πλευρά: Οδυσσέας και Διομήδης.
- Τρωική πλευρά: Ο Δόλων, σταλμένος από τον Έκτορα.

Η Εξέλιξη: Ο Δόλων συλλαμβάνεται, ανακρίνεται και θανατώνεται από τους δύο ήρωες.

Το Λάφυρο: Ο Διομήδης σκοτώνει τον βασιλιά των Θρακών, Ρήσο, και ο Οδυσσέας κλέβει τα φημισμένα άλογά του. Μια μικρή νίκη μέσα στο σκοτάδι.

Η Αριστεία του Αγαμέμνονα και το Σχέδιο του Δία

Η 26η Ημέρα:
Ξημερώνει η τρίτη
ημέρα μάχης. Οι
Αχαιοί αρχικά
απωθούν τους Τρώες.

Η Αριστεία: Ο
Αγαμέμνονας
κυριαρχεί στο πεδίο
της μάχης,
επιδεικνύοντας
ηγετική ανδρεία.

Η Εντολή του Δία:
Στέλνει την Ίριδα στον
Έκτορα με ένα
μήνυμα: να περιμένει
μέχρι να
τραυματιστεί ο
Αγαμέμνονας.

Η Υπόσχεση: Ο Δίας
υπόσχεται στον
Έκτορα νίκη «ώσπου
να πες' ο ήλιος και τ'
άγιο σκότος φθάσει»
(Λ 209). Η μοίρα των
Αχαιών είναι
προδιαγεγραμμένη.

Η Κατάρρευση της Ηγεσίας

Το Ντόμινο των Τραυματισμών:

- Αγαμέμνωνας: Τραυματίζεται και αποχωρεί.
- Διομήδης: Χτυπημένος από βέλος του Πάρη.
- Οδυσσέας: Πληγώνεται πολεμώντας κυκλωμένος.
- Μαχάων: Ο γιατρός του στρατού τραυματίζεται επίσης.

Η Συνέπεια:

Η αντίσταση κάμπτεται.
Μόνο ο Αίας ο
Τελαμώνιος κρατάει
ακόμα την άμυνα, ενώ
οι Τρώες
αντεπιτίθενται μαζικά.

Ο Νέστορας και η Μοιραία Πρόταση

Το Ενδιαφέρον του Αχιλλέα: Ο Αχιλλέας στέλνει τον Πάτροκλο να μάθει ποιος είναι ο τραυματίας (Μαχάων).

Η Παρέμβαση του Νέστορα: Ο γέροντας περιγράφει την κρισιμότητα της κατάστασης («Να πεις λόγια γνωστικά...»).

Η Ιδέα: Προτείνει στον Πάτροκλο, αν ο Αχιλλέας αρνείται να πολεμήσει, να φορέσει ο ίδιος την πανοπλία του φίλου του.

Ο Στόχος: Να τρομάξουν οι Τρώες νομίζοντας πως επέστρεψε ο Πηλεΐδης. Αυτή η στιγμή προοικονομεί τον θάνατο του Πάτροκλου.

Ραψωδία Μ: Η Τειχομαχία και ο Οϊωνός

Ο Οϊωνός: Ένας αετός αφήνει ένα ματωμένο φίδι να πέσει ανάμεσα στους Τρώες. Ο Πολυδάμαντας το ερμηνεύει ως κακό σημάδι και προτείνει υποχώρηση.

Η Απάντηση του Έκτορα: Αρνείται να υποχωρήσει βασιζόμενος σε δεισιδαιμονίες.

Η Ρήση: «Εἷς οἰωνός ἄριστος, ἄμύνεσθαι περὶ πάτρης» (Μ 243).

Η Επίθεση: Οι Τρώες, χωρισμένοι σε πέντε ομάδες, ετοιμάζονται να διαβούν την τάφρο και να επιτεθούν στο τείχος.

Η Ρήξη του Τείχους: Η Εισβολή

- **Η Ορμή του Σαρπηδόνα:** Ο γιος του Δία επιτίθεται στις επάλξεις, προστατευμένος από τον πατέρα του.

- **Ο Λίθος του Έκτορα:** Ο Έκτορας σηκώνει μια τεράστια πέτρα και συντρίβει την πύλη του στρατοπέδου.

- **Η Εικόνα του Εισβολέα:** Ο ποιητής περιγράφει τον Έκτορα με σκοτεινό πρόσωπο και λαμπερή πανοπλία να εισβάλλει.

- **Το Αποτέλεσμα:** Οι Τρώες ξεχύνονται μέσα. Οι Αχαιοί απωθούνται στα πλοία. Η καταστροφή είναι προ των πυλών.

Ραψωδία Ν: Η Μάχη επί ταις Ναυσίν και ο Ποσειδώνας

- **Η Επιβράδυνση:** Ο Δίας, σίγουρος για τη νίκη των Τρώων, στρέφει το βλέμμα του μακριά από την Τροία.

- **Η Επέμβαση του Ποσειδώνα:** Ο θεός της θάλασσας σπεύδει να βοηθήσει. Εμπυχώνει τους δύο Αίαντες και τον Ιδομενέα.

- **Το Χάλκινο Τείχος:** Οι ελληνικές φάλαγγες ορθώνονται ξανά.

- **Η Σφοδρότητα:** Η μάχη μαίνεται γύρω από τα οδρότητα: Η μάχη μαίνεται γύρω από τα πλοία. Ο Έκτορας απειλεί να κάψει τον στόλο, αλλά συναντά σθεναρή αντίσταση.

Ραψωδία Ε: Διός Απάτη – Το Σχέδιο της Ήρας

- **Το Πρόβλημα:** Η Ήρα βλέπει τους Έλληνες να πιέζονται και τον Ποσειδώνα να χρειάζεται ελευθερία κινήσεων. Πρέπει να αδρανοποιήσει τον Δία.
- **Η Προετοιμασία:** Καλλωπίζεται και ζητά από την Αφροδίτη τη μαγική της ζώνη, λέγοντας ψέματα για τον σκοπό της.
- **Ο Σύμμαχος:** Πείθει τον Ύπνο να τη βοηθήσει, υποσχόμενη του ως δώρο την Πασιθέα.

Η Αποπλάνηση στην Ίδη και ο Ύπνος του Δία

- **Η Σκηνή:** Η Ήρα παρασύρει τον Δία σε ερωτικό παιχνίδι στην κορυφή της Ίδης, κρυμμένοι σε ένα χρυσό σύννεφο.
- **Η Νάρκη:** Ο Δίας, μαγεμένος από το πάθος και τη ζώνη της Αφροδίτης, αποκοιμιάται βαθιά.
- **Το Σήμα:** Ο Ύπνος τρέχει αμέσως να ειδοποιήσει τον Ποσειδώνα: «Τώρα μπορείς να βοηθήσεις τους Αργίτες ανενόχλητος».

Η Προσωρινή Ανατροπή και ο Τραυματισμός του Έκτορα

- **Η Αντεπίθεση:** Με τον Δία να κοιμάται και τον Ποσειδώνα επικεφαλής, οι Αχαιοί αντεπιτίθενται με ορμή.
- **Η Πτώση του Έκτορα:** Ο Αίας χτυπά τον Έκτορα με πέτρα στο στήθος. Ο Τρώας ήρωας καταρρέει και βγάζει αίμα.
- **Η Φυγή:** Οι σύντροφοί του τον απομακρύνουν από τη μάχη. Οι Τρώες πανικοβάλλονται και τρέπονται σε φυγή μακριά από τα πλοία.

Συμπεράσματα: Η Ισορροπία του Τρόμου

- **Η Ροή της Μάχης:** Από την απόλυτη απελπισία της Ραψωδίας Ι, στην καταστροφή των τειχών (Μ), και τελικά στην αναπάντεχη σωτηρία μέσω θεϊκής απάτης (Ξ).
- **Το Δίδαγμα:** Χωρίς τον Αχιλλέα, ακόμη και η γενναιότητα του Αίαντα ή η πονηριά του Οδυσσέα δεν αρκούν για την τελική νίκη.
- **Η Επόμενη Μέρα:** Ο Δίας θα ξυπνήσει. Η «Διός Απάτη» πρόσφερε μόνο μια ανάσα. Η τραγωδία του Πάτροκλου πλησιάζει.